

Колб Олександр Григорович, професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Руденко В'ячеслав Іванович, заступник начальника відділу нагляду за додержанням законів при виконанні кримінальних покарань та пробації Управління нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, інших заходів примусового характеру у місцях несвободи Генеральної прокуратури України, старший радник юстиції

ЩОДО ЗАХОДІВ ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНОГО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Жодна з соціально-економічних систем не мала і не має повного імунітету від корупції – змінюються лише її обсяги та прояви. Відтак, корупційні злочини неможливо ліквідувати в конкретній державі чи на певному етапі історичного розвитку. Максимум, чого можна досягти, це:

- а) зменшити їх рівень та локалізувати сфери розповсюдження;
- б) знизити рівень небезпечності корупційних проявів та їх вплив на різні соціальні процеси.

У цивілізованих державах Європейського Союзу та США це називають контролем над корупцією [1, с. 215], що варто взяти за основу під час реалізації заходів загальносоціального запобігання їй в Україні.

Важливим у цьому контексті є заходи організаційного характеру, а саме:

- 1) дотримання правил підходу та розміщення кадрів, що ґрунтується на конкурсній основі;
- 2) запровадження обов'язкових спеціальних перевірок кандидатів на зайняття відповідальних посад в органах державної влади та управління;
- 3) удосконалення системи спеціальних обмежень, встановлених для державних службовців, з метою запобігання конфлікту інтересів;
- 4) введення практики обов'язкової ротації керівництва;
- 5) чітка регламентація процедури прийняття управлінських рішень;
- 6) обов'язковий розгляд на засіданнях міністерств і відомств питань щодо дотримання вимог законодавства про державну службу та боротьбу з корупцією;
- 7) встановлення адміністративної відповідальності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування за ухилення від реагування на критичні виступи засобів масової інформації;
- 8) врегулювання на законодавчому рівні механізму політичного й управлінського лобізму [2, с. 207].

Отже, загальносоціальне запобігання корупції – це система науково обґрунтованих та реалізованих на правовому і практичному рівнях відповідними суб'єктами заходів, спрямованих на усунення причин і умов, а також на стабілізацію, щонайперше, політичної обстановки в Україні, реформування економічних відносин, вирішення інших соціальних проблем населення, які негативно впливають на ефективність забезпечення та реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина.

Основними суб'єктами запобігання зазначеному виду злочинів є органи влади загальної компетенції (їх установи, організації, підприємства), на які відповідно до Конституції України, разом з іншими завданнями (забезпечення законності, правопорядку, громадської безпеки та ін.), покладено й запобігання злочинам (п. 17 ст. 92, п.п. 15, 30 ст. 106, п.п. 2, 7 ст. 116, ін. Конституції України) [3, с. 64].

У межах своєї компетенції суб'єктами загальносоціального запобігання корупції постають і органи місцевого самоврядування, які приймають нормативні акти, пов'язані із запобіганням злочинам, серед іншого з означеної проблематики.

Проте, як доцільно щодо того зауважив М. Хавронюк, не слід очікувати, що після того, як будуть прийняті необхідні нормативно-правові акти з питань запобігання корупції, крива як зареєстрованих, так і фактично вчинюваних корупційних правопорушень різко знизиться. Щоб це сталося, потрібен досить тривалий час і самовіддана діяльність людей, які мають належні повноваження для запобігання і протидії корупції та, головне, волю для реалізації цих повноважень [4, с. 3]. Не менш важливим у цьому контексті є інший висновок, якого дійшов перший Прем'єр-міністр Республіки Сингапур Лі-Куан-Ю (один із творців так званого «сингапурського економічного дива»): для подолання корупції не потрібно жодних нових законів і жодних програм, достатньо щоб «нагорі» опинилось кілька порядних людей.

Отже, маємо складну прикладну проблему, що потребує розв'язання, зокрема на теоретичному рівні, що і зумовило вибір теми цього дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінологія : підруч. [для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф., засл. юриста України О. М. Джужі]. – Київ : Юрінком Інтер, 2002. – 414 с.
2. Проблеми протидії злочинності : підручник / [О. Г. Кальман, І. М. Козьяков, В. В. Куц та ін.]; за ред. проф. О. Г. Кальмана. – Харків : Новасофт, 2010. – 352 с.
3. Кримінологія : навч. посібник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Г. Колб та ін.; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О. М. Джужі. – Київ : Атіка, 2009. – 312 с.
4. Хавронюк М. І. Науково-практичний коментар до Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» / М. І. Хавронюк. – Київ : Атіка, 2011. – 424 с.